

Załącznik
do uchwały Nr
Rady Powiatu Otwockiego
z dnia

**Powiatowy program działań
na rzecz osób niepełnosprawnych
na lata 2021-2026**

SPIS TRE CI

- I. Wst p
- II. Problematyka niepełnosprawno ci
 1. Niepełnosprawno w wietle prawa
 2. Stopnie niepełnosprawno ci
- III. Cel programu
 - III.1 Cele operacyjne Programu stanowi ce podstaw jego realizacji
 1. Kształtowanie i rozwijanie wiadomo ci społecznej dotycz cej potrzeb oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych
 2. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych
 - Zaopatrzenie w sprz t rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i rodki pomocnicze
 - Turnusy rehabilitacyjne
 - Warsztaty terapii zaj ciowej
 - Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz barier w komunikowaniu si
 - Likwidacja barier transportowych
 3. Rehabilitacja zawodowa
 4. Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom.
 5. Zwi kszenie udziału osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie i yciu społecznym
- IV. Potencjalni partnerzy i główni realizatorzy programu oraz zakres ich działań
- V. Monitorowanie i ocena realizacji Programu

I Wst p

Powiatowy Program Działa na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2021 – 2026, zwany dalej Programem jest dokumentem określającym i koordynującym działania w zakresie polityki społecznej Powiatu Otwockiego, ukierunkowanym na rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Podstawowym założeniem ww. Programu jest stworzenie systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i wdrożenie takich rozwiązań, które zminimalizują skutki niepełnosprawności, umożliwiają zaspokojenie potrzeb osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach życia oraz wspomogą prowadzenie samodzielnego oraz niezależnego życia.

Program powstał na podstawie zapisów art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.), w myśl której do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cele i Działania określone w Programie są zgodne z:

1. Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997r. Nr 78 poz. 483 ze zm.);
2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych sporządzonych w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169);
3. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13 sierpnia 1997 r. Nr 50 poz. 475);
4. Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych (M.P. z 2012 r. poz. 991)
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020r. poz. 426 ze zm.)

II. PROBLEMATYKA NIEPEŁNOSPRAWNO CI

1. Niepełnosprawno w wietle prawa

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych okre la niepełnosprawno jako trwałe lub okresow niezdolno do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawno ci organizmu, w szczególno ci powoduj c niezdolno do pracy.

Według definicji przyj tej w 1980 r. przez wiatow Organizacj Zdrowia, niepełnosprawno to ograniczenie lub brak zdolno ci do wykonywania czynno ci w sposób lub w zakresie uwa anym za normalny dla człowieka, wynikaj ce z uszkodzenia i upo ledzenia funkcji organizmu.

Mi dzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawno ci i Zdrowia (Klasyfikacja ICF) utworzona przez wiatow Organizacj Zdrowia przedstawia zjawisko niepełnosprawno ci dziel c j na 3 płaszczyzny:

1. uszkodzenie budowy anatomicznej i funkcjonowania organizmu, czyli wymiaru biologicznego. Uszkodzenie stanowi podstaw do okre lenia ograniczenia działania i uczestniczenia;
2. aktywno jednostki, jej poziom funkcjonowania oraz uczestnictwo w yciu społecznym i relacje ze społecze stwem;
3. zale no mi dzy jednostk a otoczeniem (rodowiskiem) – okre la utrudnienia ograniczaj ce uczestnictwo, ich rozmiar, a tak e mo liwo ułatwie .

Przytoczone powy ej definicje oraz klasyfikacja niepełnosprawno ci wskazuj na nierozzerwaln relacj mi dzy zdrowiem człowieka (uwzgl dniaj c jego wiek, płe i wykształcenie), a społecze stwem i rodowiskiem, które go otacza.

Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych podkre la, e niepełnosprawno nie wynika z dysfunkcji zdrowotnej, a z interakcji pomi dzy osobami z dysfunkcjami a barierami wynikaj cymi z postaw ludzkich i rodowiskowymi, które utrudniaj tym osobom pełny i skuteczny udział w yciu społecze stwa, na zasadzie równo ci z innymi.

Bior c pod uwag powy sze nale y przyj , i niepełnosprawno nie powinna by postrzegana przez pryzmat obni onej sprawno ci, a barier, które

napotyka osoby niepełnosprawne na swojej drodze do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Powiatowy program działa na rzecz osób niepełnosprawnych ma na celu określić zadania, które powiat będzie wykonywał aby sukcesywnie pokonywać wszelkie trudności wpływające na jakość życia osób z niepełnosprawnościami.

2. Orzecznictwo o niepełnosprawności

W Polsce obowiązuje dwa rodzaje orzecznictwa o niepełnosprawności, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje.

Pierwszym z nich jest orzecznictwo rentowe, zasady którego reguluje Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291) oraz Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy, (Dz. U. z 2004 r., poz. 2711).

Orzecznictwo rentowe prowadzone jest przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) i komisje lekarskie ZUS, kwalifikujące osobę jako:

1. częściowo niezdolną do pracy - osobę, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji;
2. całkowicie niezdolną do pracy - osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy;
3. całkowicie niezdolną do pracy i samodzielnej egzystencji - osobę, u której stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej pomocy i opieki innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 426 ze zm.) w ramach orzecznictwa pozarentowego wprowadza trzy stopnie niepełnosprawności:

1. znaczny, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającej, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub

długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

2. umiarkowany, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;
3. lekki, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jak wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Ww. ustawa przewiduje możliwość równego traktowania orzeczeń o niezdolności do pracy wydanych przez lekarza orzecznika ZUS z orzeczeniami o zaliczeniu do jednego ze stopni niepełnosprawności, tj.:

1. orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji traktowane jest na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności
2. orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy traktowane jest na równi z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności
3. orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy jest traktowane na równi z orzeczeniem o lekkim stopniu niepełnosprawności.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U.2002 Nr 17 poz. 162 z późn. zm.) dzieci, tj. osoby, które nie ukończyły 16 roku życia uznawane są za osoby niepełnosprawne, w przypadku naruszonej sprawności fizycznej lub psychicznej, której okres trwania przewiduje się powyżej 12 miesięcy, z uwagi na wady wrodzone, długotrwałe choroby lub uszkodzenie

organizmu, powodując konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Z informacji Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2020r. Powiat Otwocki liczył 21 152 dzieci w wieku 0-14 lat, z czego 2,23 % (472 osoby) to dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością.

Osób powyżej 15 roku życia jest 103 200, z czego 5,13% (5294 osoby) stanowi osoby niepełnosprawne.

Według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Otwocku, w roku 2020, osobom powyżej 16 roku życia wydano 738 orzeczeń o następujących stopniach niepełnosprawności:

Symbol	Objaśnienie symbolu	Znaczny stopie niepełnosprawności	Umiarkowany stopie niepełnosprawności	Lekki stopie niepełnosprawności	Razem
01-U	Upośledzenie umysłowe	8	5	2	15
02-P	Choroby psychiczne	7	67	7	81
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	0	2	13	15
04-O	Upośledzenie narządu wzroku	1	6	3	10
05-R	Upośledzenie narządu ruchu	35	60	62	157
06-E	Epilepsja	3	5	2	10
07-S	Choroby układów oddechowego i krążenia	22	59	10	91
08-T	Choroby układu pokarmowego	6	17	2	25
09-M	Choroby układu moczowo-płciowego	6	7	1	14
10-N	Choroby neurologiczne	134	69	5	208
11-I	Inne, np. schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, choroby zakaźne	27	43	25	95
12-C	Całkowite zaburzenia rozwojowe	3	13	1	17
	Razem	252	353	133	738

Analiza powyższej tabeli wskazuje na to, iż najczęściej orzeczeń w Powiecie Otwockim wydaje się z uwagi na choroby neurologiczne, upośledzenia narządu

ruchu, choroby układów oddechowego i kręgowości oraz inne schorzenia, w tym endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

Osobom przed 16 rokiem życia w 2020r. wydano 192 orzeczenia o niepełnosprawności:

Symbol	Objaśnienie symbolu	
01-U	Upośledzenie umysłowe	4
02-P	Choroby psychiczne	3
03-L	Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	11
04-O	Upośledzenie narządu wzroku	1
05-R	Upośledzenie narządu ruchu	12
06-E	Epilepsja	6
07-S	Choroby układów oddechowego i kręgowości	10
08-T	Choroby układu pokarmowego	3
09-M	Choroby układu moczowo-płciowego	4
10-N	Choroby neurologiczne	14
11-I	Inne, np. schorzenia endokrynologiczne, metaboliczne, choroby zakaźne	40
12-C	Całkowite zaburzenia rozwojowe	84
	Razem	192

W przypadku dzieci i młodzieży jako przyczyny niepełnosprawności występują głównie całkowite zaburzenia rozwojowe i inne schorzenia (endokrynologiczne, metaboliczne i enzymatyczne).

Według danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Otwocku głównymi powodami składania wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności było podjęcie odpowiedniego zatrudnienia oraz możliwość korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

W kwestii orzeczenia o niepełnosprawności wśród osób do 16 roku życia w głównej mierze składano wnioski w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego.

Osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności mają możliwość wystąpienia o wydanie legitymacji osoby niepełnosprawnej, uprawniającej do korzystania z ulg i przywilejów oraz karty parkingowej.

W 2020r. wydano 223 legitymacje osoby niepełnosprawnej oraz 259 kart parkingowych.

Osoby z niepełnosprawnościami są jedną z najliczniejszych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W celu przeciwdziałania temu procesowi, potrzebne są działania wyrównujące szanse osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia.

III.CEL PROGRAMU

Celem Programu jest szeroko rozumiana aktywizacja i zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym Powiatu Otwockiego.

III.1 Cele operacyjne Programu stanowiące podstawę jego realizacji

1. Kształtowanie i rozwijanie wiadomości społecznej dotyczącej potrzeb oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych

Niepełnosprawność to zjawisko, które wraz z rozwojem cywilizacji staje się zjawiskiem powszechnie znanym, bardziej rozumianym oraz pełni coraz większą rolę w funkcjonowaniu społeczeństwa.

Jednakże mimo wzrastającej wiadomości na ten temat, osoby niepełnosprawne w dalszym ciągu są postrzegane jako osoby niesamodzielne, wymagające opieki, niezaradne. Społeczne niezrozumienie sprawia, że w relacji z takimi osobami czujemy się niekomfortowo, powoduje ono negatywne nastawienie społeczeństwa do osób z niepełnosprawnościami.

Istotną jest zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdy właściwe otoczenie społeczne stymuluje działania mające na celu rozwiązywanie problemów tych osób.

Zadania:

1. Opracowanie i wdrożenie programu działań informacyjnych, m.in. cykliczne bloki informacyjne w mediach przybliżające problemy osób niepełnosprawnych i organizacji społecznych działających na ich rzecz.

2. Opracowywanie aktualnych informatorów dotyczących problemów osób niepełnosprawnych w zakresie ulg, uprawnień i przepisów, dostępnych również na stronie internetowej BIP Starostwa Powiatowego w Otwocku.
3. Nawiązanie szerszej współpracy ze szkołami poprzez zachęcanie ich do realizacji programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmian postaw, rozumienie i akceptację.
4. Rozpowszechnianie materiałów promocyjnych i informacyjnych w ramach zadań realizowanych w programach i projektach na rzecz osób niepełnosprawnych.
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz fundacjami realizującymi projekty skierowane do osób niepełnosprawnych finansowane ze środków EFS, PFRON oraz innych źródeł.

2. Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym poprzez wyrobienie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier architektonicznych, urbanistycznych, transportowych i technicznych, barier w komunikowaniu się oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

- **Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze**

Sprzętem rehabilitacyjnym określa się sprzęt zalecony przez lekarza niezbędny do rehabilitacji w warunkach domowych, który nie jest objęty ubezpieczeniem zdrowotnym. Katalog wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie lekarza objętych dofinansowaniem z PFRON zawiera m.in.: rowery trójkołowe, rowery rehabilitacyjne stacjonarne, bieżnie, piłki rehabilitacyjne, piłki lekarskie, trenerki dłoni, maty rehabilitacyjne, łóżka rehabilitacyjne.

Przedmioty ortopedyczne to przyrządy, które są niezbędne dla osób z niepełnosprawnością w przypadku trwałego inwalidztwa, w okresie choroby lub usprawnienia leczniczego. Można zaliczyć do nich: protezy kończyn górnych i dolnych, obuwie ortopedyczne, wózki inwalidzkie, kule i laski inwalidzkie.

rodki pomocnicze mają na celu umożliwienie bądź ułatwienie osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu społecznym: aparaty słuchowe, pieluchomajtki, schodolazy, podnóżki, materace przeciwodleżynowe.

W 2020r. dofinansowaniem na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i rodki pomocnicze w powiecie otwockim zostało objętych 225 osób w tym:

- na sprzęt rehabilitacyjny -31 osób
- na przedmioty ortopedyczne i rodki pomocnicze -194 osoby

• **Turnusy rehabilitacyjne**

Uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych wspomaga rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych. Polega na aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Turnusy odbywają się w grupach zorganizowanych liczących nie mniej niż 20 uczestników o podobnych potrzebach w zakresie rehabilitacji ze względu na rodzaj niepełnosprawności. Każda grupa turnusowa ma opracowany program rehabilitacji odpowiedni do schorzenia uczestników, realizowany przy udziale kadry specjalistów.

Turnusy mobilizują do kontaktów z otoczeniem i do samodzielnego funkcjonowania, pobudzają rozwój osobisty. W odróżnieniu od pobytów sanatoryjnych NFZ, które koncentrują się na rehabilitacji leczniczej osób indywidualnych, na turnusach znaczącą wagę przykładają do aktywności społecznej i zorganizowanych działań grupowych obok poprawy stanu zdrowia w ramach rehabilitacji leczniczej.

W 2020r. z uwagi na pandemię koronawirusa nie organizowano turnusów rehabilitacyjnych. W 2019 r. dofinansowano udział w turnusach dla 158 osób niepełnosprawnych w tym dla 60 opiekunów.

- **Warsztaty terapii zajęciowej**

Warsztaty terapii zajęciowej, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niepełnosprawnych do prowadzenia przez osoby niepełnosprawne, w miarę możliwości, niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia poprzez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej.

W Powiecie Otwockim funkcjonują 3 warsztaty terapii zajęciowej. Łącznie w 2020 r. uczestniczyło w nich 111 osób.

Omówione powyżej działania realizowane są głównie w oparciu o środki PFRON.

Z powyższego wynika, iż rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następujących latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach.

Zadania:

1. Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych
2. Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny.
3. Wzbogacenie bazy i oferty warsztatów terapii zajęciowej poprzez pozyskanie dodatkowych środków na to zadanie

- **Likwidacja barier architektonicznych, barier technicznych oraz barier w komunikowaniu się**

Barierami funkcjonalnymi są z brakiem dostępu lub utrudnieniami w korzystaniu przez osoby niepełnosprawne z przestrzeni życiowej. Możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym jest uwarunkowana likwidacją istniejących barier architektonicznych, komunikacyjnych oraz technicznych.

Za bariery architektoniczne uznaje się wszelkiego rodzaju utrudnienia, występujące w budynkach i w ich najbliższej okolicy. Ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub w znacznym stopniu utrudniają swobodne przemieszczanie się osobom z niepełnosprawnością.

W Powiecie Otwockim w większości przypadków dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych dotyczą modernizacji i dostosowania łazienek do indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych oraz umożliwienia samodzielnego wyjścia z domu (budowa podjazdu, montaż platformy, likwidacja progów). Pomoc objęta jest głównie osobami niepełnosprawnymi ruchowo.

Bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja tej bariery powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie.

Aby ułatwić osobom z niepełnosprawnością poruszanie się po obiektach użyteczności publicznej, takich jak środki zdrowia, urzędy, jak również przemieszczanie się środkami komunikacji publicznej, należy wprowadzać różnego rodzaju udogodnienia. Należą do nich m.in. sygnalizacja dźwiękowa, komunikaty z zastosowaniem kłosek czcionki lub alfabetu Braille'a, podnóżki, pochylnie i dźwigi osobowe, podłogi antypoślizgowe. Wyposażenie obiektów w przestrzeni publicznej w tego rodzaju udogodnienia jest warunkiem koniecznym do zapewnienia osobom z niepełnosprawnością swobodnego i niezależnego od innych funkcjonowania w przestrzeni publicznej.

Likwidacja barier technicznych polega także na ułatwieniu funkcjonowania w życiu codziennym tj. dofinansowywanie zakupu podnóżka, platformy schodowej, schodołaza, montaż osprzętu umożliwiającego otwarcie okien i drzwi w niestandardowy sposób, zakup wózka inwalidzkiego z napędem elektrycznym, zakup urządzeń umożliwiających osobie niepełnosprawnej prowadzenie samochodu.

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji. Do sprzyjających ułatwiania tego komunikowanie się należą m.in.: zegarek brajlowski, zegarek z systemem głosomówiącym, ciśnieniomierz mówiący, czujnik poziomu cieczy, urządzenia do rozpoznawania nominałów pieniężnych, instalacja dźwiękowa sygnalizująca i alarmująca, radio, radiomagnetofon z odtwarzaczem CD, maszyny do pisania Braille'em, zestaw komputerowy stacjonarny lub przenośny wraz z drukarką i specjalistycznym oprogramowaniem lub specjalistycznym oprzyrządowaniem.

W ramach likwidacji barier funkcjonalnych w 2020r. dofinansowaniem zostały objęte 63 osoby w tym:

- na likwidację barier architektonicznych – 16 osób
- na likwidację barier technicznych – 15 osób
- na likwidację barier w komunikowaniu się – 32 osoby

• **Likwidacja barier transportowych**

Istotną rolę w pomocy osobom niepełnosprawnym odgrywa likwidacja bariery transportowej. Pierwszym krokiem do realizacji tego zadania jest pomoc w uzyskaniu prawa jazdy poprzez dofinansowanie kursów dla kierowców. Kolejnym jest modyfikacja wyposażenia samochodu w różnego rodzaju udogodnienia umożliwiającej i ułatwiającej kierowanie pojazdu tj. systemy pomagające przy wsiadaniu oraz mechanizmy sterujące, pozwalające kierowcy w pełni kontrolować samochód niezależnie od jego dysfunkcji. Udogodnienia nie tylko umożliwiają bezpieczną obsługę pojazdu, ale w znacznym stopniu podnoszą komfort kierującego i ergonomię wszystkich czynności.

W 2020 r. Powiat Otwocki udzielił wsparcia dla 7 osób w tym:

- na dofinansowanie zakupu i montażu wyposażenia do posiadanego samochodu – dla 6 osób
- na dofinansowanie na uzyskanie prawa jazdy - dla 1 osoby

W ramach likwidacji bariery transportowej powiat otwocki dofinansowuje zakup autobusów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, które mają służyć do dowożenia uczestników do rodowiskowych domów samopomocy, warsztatów terapii zajęciowej bądź uczniów do placówek oświatowych.

Zadania:

1. Systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach likwidacji barier architektonicznych.
2. Dofinansowywanie likwidacji barier technicznych oraz w komunikowaniu się.

3. Dążenie do likwidacji barier w obszarach architektury budynków publicznych, transportu, edukacji, służby zdrowia, cyfryzacji, usług w ramach Programu „Dostępność plus”.
4. Likwidacja barier transportowych.

3. Rehabilitacja zawodowa

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia, a w konsekwencji awansu zawodowego.

Rehabilitacja zawodowa przebiega w kilku etapach: rozpoczyna się od oceny zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej (poradnictwo zawodowe), następnym etapem stanowi przygotowanie do pracy poprzez szkolenie zawodowe i kształcenie zawodowe, które realizowane jest w specjalnych szkołach zawodowych, zakładach aktywności zawodowej lub w specjalnych zakładach pracy. Do realizacji tych celów niezbędne jest:

- dobre przygotowanie do pracy,
- właściwy dobór rodzaju i warunków pracy uwzględniający ich psychofizyczne możliwości i kwalifikacje zawodowe, a także zainteresowania, preferencje i aspiracje zawodowe,
- prawidłowe przygotowanie społecznego środowiska pracy do współdziałania z niepełnosprawnymi pracownikami.

Niepełnosprawni mogą podejmować różnorodne formy zatrudnienia:

- Zwykle zakłady produkcyjne na warunkach konkurencyjnych
- Zatrudnienie wspomagane stale lub okresowo przez asystenta zawodowego.
- Własna działalność gospodarcza lub rolnicza.
- Zakłady Pracy Chronionej, dające osobom niepełnosprawnym, które nie mogłyby podjąć pracy na otwartym rynku pracy, możliwość wykonywania pracy zarobkowej.
- Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ) - są to wyodrębnione organizacyjnie i finansowo jednostki stworzone przez powiat, gminę, fundację,

stowarzyszenie lub inn organizacj społeczn , której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Zadaniem ZAZ jest przygotowanie osób niepełnosprawnych do integracji ze społecze stwem oraz pomoc w prowadzeniu, w miar ich mo liwo ci aktywnego i samodzielneho ycia.

- Praca nakładcza (chałupnictwo).
- Telepraca.

W ramach rehabilitacji zawodowej istnieje mo liwo doposa enia stanowiska pracy przez Powiatowy Urz d Pracy z obowi zkiem zatrudnieniem na tym stanowisku skierowanego bezrobotnego b d skierowanego niepozostaj cego w zatrudnieniu lub nie wykonuj cego innej pracy zarobkowej opiekuna osoby niepełnosprawnej przez okres 24 miesi cy.

Nale y wspomnie , e osoby niepełnosprawne to nie tylko osoby samotnie gospodaruj ce. Bardzo cz sto takie osoby maj na utrzymaniu rodziny.

Aby podj zatrudnienie mog one skorzysta z pomocy w formie zapewnienia opieki dla osoby zale nej (dziecka przebywaj cego w łobku lub przedszkolu albo pod inn tego typu opiek).

W celu ułatwienia znalezienia odpowiedniego zatrudnienia niezb dne jest uzyskanie nale ytego wykształcenia. Pomoc w zdobyciu wykształcenia na poziomie wy szym dla osób w wieku produkcyjnym jest dofinansowywana. W 2020r. z tej mo liwo ci skorzystało 44 osoby.

Kolejn form pomocy w aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych jest wsparcie finansowe przy tworzeniu własnej działalno ci gospodarczej. Ubiega si o ni mo e osoba posiadaj ca status osoby niepełnosprawnej, zarejestrowanej w Powiatowym Urz dzie Pracy jako bezrobotna albo poszukuj ca pracy i niepozostaj ca w zatrudnieniu. Przy rozpatrywaniu wniosku przyjmuje si pod uwag takie czynniki jak m.in..

- Popyt i poda lokalnego rynku na planowan działalno
- Wysoko wkładu własnego wnioskodawcy
- Do wiadzenie i umiej tno ci wnioskodawcy przydatne w planowanej działalno ci

Zadania:

1. Dopuszczalne do utworzenia Zakładów Aktywizacji Zawodowej na terenie Powiatu.
2. Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla dziecka w formie dofinansowania pobytu w przedszkolu lub żłobku.
3. Dofinansowanie do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.
4. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie doradztwa w sprawie samozatrudnienia, nauki umiejętności poszukiwania pracy.
5. Dofinansowanie własnej działalności gospodarczej.
6. Promowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w podnoszeniu swoich kwalifikacji poprzez uczestnictwo w projektach, programach krajowych i Unii Europejskiej.
7. Pomoc finansowa w przystosowaniu stanowisk pracy.
8. Organizacja szerokiej grupy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP form warsztatów z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia; organizacja szkoleń zawodowych.
9. Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
10. Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych.

4. Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom

Niepełnosprawność może dotknąć każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć czy status materialny. Szczególnie bolesna jest jednak niepełnosprawność, która dotyczy dziecka. Rodzice, którzy decydują się na powiększenie rodziny, najczęściej marzą o tym, by ich dziecko było zdrowe, samodzielne, osiągało sukcesy i spełniało swoje marzenia.

Kiedy okazuje się, że plany wobec dziecka krzyżuje wystąpienie niepełnosprawności, wiat rodzica leży w gruzach. Jego radości i oczekiwania względem przyszłości nierzadko zastępuje poczucie bezradności, niesprawiedliwości, załamania.

Rodzic staje przed wyzwaniem, które wymaga od niego oraz członków jego rodziny poważnych zmian w funkcjonowaniu życia codziennego, dostosowania dnia pod potrzeby i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego oraz opieki nad nim.

Nowa sytuacja wpływa na zmiany relacji między dzieckiem i rodzicem, rodzestwem jak i pomiędzy samymi rodzicami, którzy narażeni są na stres związany z problemami na tle emocjonalnym, ekonomicznym oraz społecznym.

Aby wspomóc rodziny, które zostały zmuszone do zmierzenia się ze zjawiskiem niepełnosprawności, w pierwszej kolejności należy stworzyć odpowiednie warunki, które dostarczą rodzicom wiedzy na temat dysfunkcji ich dziecka oraz dostępnych usług pomocowych i edukacyjnych, które mogłyby być realizowane w formie warsztatów. Niezbędnym wydaje się także utworzenie grup wsparcia, w których będą oni mogli wymieniać się swoimi doświadczeniami i sposobami radzenia sobie z różnymi trudnościami i ograniczeniami.

Istotną rolę odgrywa także objęcie rodziców dzieci niepełnosprawnych pomocą psychologiczną i terapeutyczną w trakcie rehabilitacji dziecka oraz po jego zakończeniu.

Od chwili stwierdzenia pierwszych sygnałów nieprawidłowego funkcjonowania do czasu rozpoczęcia nauki w szkole dziecko może zostać objęte wczesnym wspomaganie rozwoju.

Podstawą do objęcia dziecka taką formą pomocy jest opinia o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydana przez zespół orzekający działający w poradni psychologiczno-pedagogicznej.

W Powiecie Otwockim wczesne wspomaganie rozwoju realizują Specjalne Oddziały Szkolno-Wychowawcze a także Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogicznej LAUDAME w Otwocku.

Każde dziecko może otrzymać od 4 do 8 godzin zajęć w miesiącu, w ramach których może korzystać z pomocy psychologa, logopedy/neurologopedy, pedagoga/oligofrenopedagoga, terapeuty Integracji Sensorycznej SI.

W procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych zainteresowania odgrywają znaczącą rolę jako istotny element w wychowaniu, nauczaniu, kształtowaniu osobowości, osiągnięciu powodzenia i zadowolenia, czy przysposobieniu do pracy zawodowej.

Z tego powodu powinniśmy tworzyć odpowiednie warunki dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami aby mogły się rozwijać i poszerzać swoje zainteresowania.

Doskonałym narzędziem do wykonania tego zadania jest wzbogacenie bazy zajęć dodatkowych w placówkach o wiatowych, do których uczyszczają dzieci niepełnosprawne.

Osobista opieka nad osobą niepełnosprawną wymaga od jej opiekuna wielu poświęceń. Nierzadko związana jest ona ze wsparciem osoby niepełnosprawnej w każdym aspekcie jej życia codziennego. Osoby opiekujące się podopiecznymi do wykonywania czynności związanych z opieką, doświadczają skutków obciążeniem psychicznym. Pomoc osobom niepełnosprawnym może się także zrezygnacja z życia zawodowego i społecznego. W celu odciążenia takich osób powstał program „Opieka wytchnieniowa”.

Jest on kierowany do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w tym zakresie poprzez naukę technik wspomaganiania, pielęgnacji i prowadzenia działań rehabilitacyjnych. Ważną rolę odgrywa poradnictwo psychologiczne i terapeutyczne, które może wspomóc zdrowie psychiczne opiekunów.

W celu zwiększenia szans osób niepełnosprawnych na prowadzenie bardziej samodzielnego i aktywnego życia mieszkańcy Powiatu Otwockiego mogą korzystać z usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, który wesprze ich w wykonywaniu codziennych czynności i funkcjonowaniu w życiu społecznym, tj. załatwianiu spraw urzędowych, korzystaniu z muzeum, teatru, kina, pomoc w nauce robienia zakupów.

Zadania:

1. Udzielenie wsparcia w postaci Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej.
2. Udzielenie wsparcia w postaci opieki wytchnieniowej dla opiekunów osoby niepełnosprawnej.
3. Prowadzenie poszerzonej akcji informacyjnej o udziale w programach PFRON.
4. Tworzenie warsztatów dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami oraz grup wsparcia

5. Otoczenie opiek psychologiczn i terapeutyczn rodziców dzieci z niepełnosprawno ciami.
6. Wzbogacenie bazy zaj dodatkowych w placówkach o wiatowych, do których ucz szcziej dzieci niepełnosprawne.

5. Zwi kszeniu udziału osób niepełnosprawnych w kulturze i sporcie i yciu społecznym

Istotn rol w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych odgrywa ich udział w wydarzeniach kulturalnych, artystycznych i sportowych. Aby realizowa ten cel organizacje pozarz dowe, fundacje, stowarzyszenia i inne instytucje mog ubiega si o dofinansowanie ze rodków Pa stwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Taka forma pomocy ma za zadanie wspiera i promowa twórczo osób niepełnosprawnych, doskonali ich siły psychofizyczne poprzez ruch, organizowanie zaj rekreacyjnych, zawodów i imprez sportowych. W rezultacie prowadzi to do integracji społecznej osób niepełnosprawnych oraz podniesienia wiadomo ci pełnosprawnych mieszka ców w zakresie problemów i potrzeb wynikaj cych z niepełnosprawno ci.

Naley d y do takich rozwi za by wszystkie wydarzenia społeczne były dost pne nie tylko dla osób niepełnosprawnych ale dla wszystkich mieszka ców bez wzgl du na swoj sprawno .

Zadania:

1. Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez Powiat poprzez promocj imprez w miejscach dost pnych dla osób niepełnosprawnych.
2. Promowanie, wspieranie i dofinansowywanie działa podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarz dowe w zakresie organizacji imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacji.

IV. POTENCJALNI PARTNERZY I GŁÓWNI REALIZATORZY PROGRAMU ORAZ ZAKRES ICH DZIAŁA

Potencjalni partnerzy:

- **Jednostki pomocy społecznej z terenu Powiatu Otwockiego:**
 1. O rodek Pomocy Społecznej w Otwocku,
 2. Miejski O rodek Pomocy Społecznej w Józefowie,
 3. Miejsko - Gminny O rodek Pomocy Społecznej w Karczewie,
 4. Gminny O rodek Pomocy Społecznej w Kołbieli,
 5. Gminny O rodek Pomocy Społecznej w Celestynowie,
 6. Gminny O rodek Pomocy Społecznej w Wi zownie,
 7. Gminny O rodek Pomocy Społecznej w Osiecku,
 8. Gminny O rodek Pomocy Społecznej w Sobieniach-Jeziorach.
- **Organizacje Pozarz dowe:**
 1. Polskie Stowarzyszenie na rzecz osób z niepełnosprawno ci intelektualn „Koło” w Otwocku
 2. Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie "Jeste my!" w Radiówku
 3. Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawno ciami „Po-Godne ycie” w Józefowie
 4. Fundacja na Rzecz Przeciwdziałania Marginalizacji Społecznej PRO HOMINI w Otwocku
 5. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upo ledzeniem Umysłowym w Otwocku
 6. Polski Czerwony Krzy
- **Placówki o wiatowe na terenie Powiatu Otwockiego**

Realizatorzy Programu

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
2. Powiatowy Urz d Pracy
3. Starostwo Powiatowe

**WYKAZ DZIAŁA WRAZ Z OGÓLNYM HARMONOGRAMEM
REALIZACJI**

Nazwa celu	Planowane działania	Charakter i termin realizacji zadania	Jednostka realizująca zadanie
Cel I Kształtowanie i rozwijanie wiadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób niepełnosprawnych	Opracowanie i wdrożenie programu działań informacyjnych, m.in. cykliczne programy w mediach przybliżające problemy osób niepełnosprawnych i organizacji społecznych działających na ich rzecz	Ciągły	Starostwo Powiatowe, PCPR, Ośrodki Pomocy Społecznej
	Opracowywanie aktualnych informatorów dotyczących problemów osób niepełnosprawnych w zakresie ulg, uprawnień i przepisów, dostępnych również na stronie internetowej BIP Starostwa Powiatowego w Otwocku	Po uzyskaniu rodków	Starostwo Powiatowe
	Nawiązanie szerszej współpracy ze szkołami poprzez zachęcanie ich do realizacji programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmian postaw, rozumienie i akceptację.	Ciągły	Starostwo Powiatowe, PCPR
	Rozpowszechnianie materiałów promocyjnych i informacyjnych w ramach zadań realizowanych w programach i projektach na rzecz osób niepełnosprawnych	Ciągły	Starostwo Powiatowe, PCPR
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz fundacjami realizującymi projekty skierowane do osób niepełnosprawnych finansowane ze środków EFS, PFRON oraz innych źródeł.	Ciągły	PCPR

Nazwa celu	Planowane działania	Charakter i termin realizacji zadania	Jednostka realizująca zadanie
Cel II Rehabilitacja społeczna	Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	Ciężko	PCPR
	Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny.	Ciężko	PCPR
	Wzbogacenie bazy i oferty warsztatów terapii zajęciowej poprzez pozyskanie dodatkowych środków na to zadanie	Po uzyskaniu środków	PCPR
	Systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych w ramach likwidacji barier architektonicznych	Po otrzymaniu środków PFRON w danym roku	PCPR
	Dofinansowywanie likwidacji barier technicznych oraz w komunikowaniu się	Po otrzymaniu środków PFRON w danym roku	PCPR
	Działanie do likwidacji barier w obszarach architektury budynków publicznych, transportu, edukacji, służby zdrowia, cyfryzacji, usług, konkurencyjności i koordynacji w ramach programu dostępu plus.	Ciężko	Starostwo Powiatowe
	Likwidacja barier transportowych	Po otrzymaniu środków PFRON w danym roku	Starostwo Powiatowe, PCPR

Nazwa celu	Planowane działania	Charakter i termin realizacji zadania	Jednostka realizująca zadanie
Cel III Rehabilitacja zawodowa	Działanie do utworzenia Zakładów Aktywizacji Zawodowej na terenie powiatu	Po otrzymaniu środków	Starostwo Powiatowe, PCPR
	Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla dziecka w formie dofinansowania pobytu w przedszkolu lub żłobku	Po otrzymaniu środków	PCPR
	Dofinansowanie do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	Po otrzymaniu środków	PCPR
	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie doradztwa w sprawie samozatrudnienia, nauki umiejętności poszukiwania pracy	Ciężko	PCPR, Starostwo Powiatowe
	Dofinansowanie własnej działalności gospodarczej	Po otrzymaniu środków	PCPR
	Promowanie uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w podnoszeniu swoich kwalifikacji poprzez uczestnictwo w projektach, programach krajowych i Unii Europejskiej	Ciężko	PCPR, PUP
	Pomoc finansowa w przystosowaniu stanowisk pracy	Po otrzymaniu środków	PCPR
	Objęcie szerokiej grupy osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP formami warsztatów z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia; organizacja szkoleń zawodowych	Po otrzymaniu środków	PUP

Nazwa celu	Planowane działania	Charakter i termin realizacji zadania	Jednostka realizująca zadanie
	Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych;	Ciągły	PUP
	Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych	Ciągły	Starostwo Powiatowe, PCPR, PUP
Cel IV Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym oraz ich rodzinom	Udzielenie wsparcia w postaci Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej	Po otrzymaniu rodków	PCPR
	Udzielenie wsparcia w postaci opieki wychowawczej	Po otrzymaniu rodków	PCPR
	Prowadzenie poszerzonej akcji informacyjnej o udziale w programach PFRON	Ciągły	PCPR, Starostwo Powiatowe
	Tworzenie warsztatów dla rodziców dzieci z niepełnosprawnościami oraz grup wsparcia	Ciągły	PCPR
	Otoczenie opiekami psychologicznymi i terapeutycznymi rodziców dzieci z niepełnosprawnościami	Ciągły	PCPR
	Wzbogacenie bazy zajęć dodatkowych w placówkach oświatowych, do których uczęszczają dzieci niepełnosprawne.	Po otrzymaniu rodków	Placówki Oświatowe

Cel V Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w kulturze, sporcie i życiu społecznym	Zagwarantowanie warunków do udziału osób niepełnosprawnych w imprezach organizowanych przez powiat poprzez promocję imprez w miejscach dostępnych dla osób niepełnosprawnych;	Ciężkość	PCPR, Starostwo Powiatowe
	Promowanie i wspieranie działań podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez organizacje pozarządowe w zakresie organizacji imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacji	Ciężkość	PCPR, Starostwo Powiatowe

V. Monitorowanie i ocena realizacji Programu

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Otwockim zawiera kierunkowy plan działań na lata 2021-2026. Realizacja tego Programu ma na celu przyniesienie korzyści nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale całej społeczności powiatu.

Głównym instrumentem monitoringu Programu będą coroczne sprawozdania z realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych za dany rok kalendarzowy wraz z opisem wskaźników realizacji poszczególnych zadań, przekazywane do Wydziału do Spraw Osób Niepełnosprawnych Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie.

Małgorzata Woźnicka
Dyrektor PCPR
Przewodniczący Zarządu
Krzysztof Szczepielniak